

Investointi 1 kiinnittyi kaikkiin hyvinvointialueen strategiaan menestystekijöihin: ihmislähtöiset ja kustannusvaikuttavat palvelut sekä saumaton palvelujen yhteensovittaminen, hyvinvoiva, osaava ja osallistuva henkilöstö, vankka tietopohja ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen, sujuva ja saumaton kumppanuus, aktiiviset ja osallistuvat asukkaat sekä toimivat ennaltaehkäisevät palvelut, toiminnan tavoitteellinen kehittäminen ja uudistaminen. Investointi 1 merkitys korostui erityisesti hoitoon pääsyn parantamisessa, ja sekä alueemme uusien digitaalisten toimintamallien kehittämisen näkökulmasta. Toisaalta myös investoinnin kautta toteutettu Keski-Suomen alueen hoito- ja palveluvajeanalyysi antoi tärkeää tietoa hyvinvointialueen päättäjille nykytilasta sekä ohjasi vuosien 2023-2025 suunnitelmia.

Tavoitteet

Päätavoitteet olivat palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen kehittäminen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen, hoidon saatavuuden parantaminen sekä hoidon ja palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen (HTA/PTA-keskus). Tavoitteena oli myös tunnistaa selkeästi ne asiakasryhmät, joiden palvelukokonaisuuksia on tarpeen kehittää, ja osoittaa koronan aiheuttama hoito- ja palveluvaje. Kehitettävät palvelukokonaisuudet ja palveluketjut tunnistettiin, vaikka luotettavan tiedon saatavuus tietojärjestelmistä oli ajoittain haastavaa. Kokonaisuuksien ja näiden palveluketjujen kehittäminen jatkuu toisen rahoitusvaiheen kautta, ja suunnitelmat kuvattiin vuosille 2023-2025. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistä ja myös hoitoon pääsyä saatiin vahvistettua Jyväskylän osalta resurssin lisäyksellä sekä purkamalla neuropsykiatristen kehityksellisten häiriöiden tutkimusjonoa. Tätä kautta saatiin yhdelle alueelle käynnistettyä ajanvarauksetonta vastaanottoa, sekä purettua erityisesti pitkäaikaissairaiden, depressio- sekä päihdeasiakkaiden hoitojonoa. Rahoitus olisi mahdollistanut enemmän toimenpiteitä mielenterveys- ja päihdepalveluihin, mutta niitä ei saatu toteutettua henkilöstön rekrytoimishaasteiden vuoksi.

Osana omaks.fi- palvelua käynnistettiin moniammatillinen hoidon- ja palvelutarpeen arvioinnin keskus (HTA/PTA-keskus), jonne hankkeesta rekrytoitiin 30 sairaanhoitajaa ja 3 sosiaaliohjaajaa. Koronan aiheuttama hoito- ja palveluvaje osoitettiin laajalla analyysillä, jota kautta tunnistettiin myös ne asiakasryhmät, joiden palveluita on tarpeen kehittää. Tavoitteena oli myös jalkauttaa terveyspalvelut sosiaaliasemalle, ja tähän tavoitteeseen päästiin toiminnan käynnistämisen myötä.

Tavoite hoidon saatavuuden yhtenäisestä seurannasta suun terveydenhuollossa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä sosiaalipalveluissa jäi saavuttamatta. Myös tavoite siitä, että lasten, nuorten ja perheiden kanssa perustasolla työskentelevien sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisten valmiudet ymmärtää mielen toimintaa valmennuksen kautta ei toteutunut. Etäosastohoidon mallista nuorille tehtiin alustavat suunnitelmat, mutta toimeenpanoa ei edistetty koska kokonaisuus ei jatkunut toisen vaiheen rahoituksen kautta.

Tuotokset

Saavutetut tulokset:

- terveydenhuollon prosesseja on sujuvoitettu osana omaks.fi- palvelun kehittämistä, ja tätä kautta saatu optimoitua resurssien käyttöä
- matalan kynnyksen palveluita on vahvistettu, ja tätä kautta sujuvoitettu hoitoon pääsyä (mielenterveys- ja päihdepalvelut, omaks.fi- palvelu, sosiaaliaseman pilotti)
- koronan aiheuttamaa hoitovelkaa mielenterveys- ja päihdepalveluissa on saatu hieman purettua Jyväskylän osalta
- toimenpiteitä on suunniteltu (erityisesti sosiaaliaseman pilotti, omaks.fi- palvelu) vahvistamaan heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien hoitoon pääsyä, käynnistys heti vuonna 2023
- terveyspalvelut ovat jalkautuneet sosiaaliasemalle, tätä kautta on vahvistettu monialaista yhteistyötä
- digihoitopolkuja on otettu käyttöön ja valmisteltu sisällöllisesti valituista kokonaisuuksista.
- tuotoksena saavutettiin selvitys hoito-, kuntoutus- ja palveluvelasta, tietoa palvelukokonaisuuksista joihin korona on vaikuttanut eniten, hoidon ja palvelutarpeen arvioinnin yhtenäistäminen (HTA/PTA-keskuksen käynnistäminen).

Saavuttamatta jäivät seuraavat suunnitellut tavoitteet:

- hoitotakuun edistämiseksi on lisätty digitaalisia asiointin mahdollisuuksia mielenterveys- ja päihdeoireissa
- kiireettömän hoidon ja palvelun saatavuuden yhtenäinen seuranta terveydenhuollossa, suun terveydenhuollossa, päihde- ja mielenterveys- ja sosiaalipalveluissa toteutuu
- terveysasemien jonot on purettu
- nuorten digitaalisten asiointimahdollisuudet ovat laajentuneet heidän tarpeidensa pohjalta
- asukkaiden tuottamaa hyvinvointi- ja terveystietoa hyödynnetään aiempaa enemmän sote-palveluissa
- asukkaiden itsehoitoa tuetaan kokonaisvaltaisen ja eheän palvelun tuottamisessa.

Mielenterveys- ja päihdehoitoon liittyviä digitaalisia palveluita sekä erityisesti nuorten digipalveluita on edistetty osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa, jonka vuoksi päällekkäisyyksien välttämiseksi niitä ei edistetty Kestävän kasvun ohjelmasta. Saatavuuden yhtenäisen seurannan suunnittelu suun terveydenhuollossa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä sosiaalipalveluissa on aloitettu, mutta sitä ei saatu valmiiksi hankekaudella. Kokonaisuus kuitenkin jatkuu. Henkilöstön rekrytointi lyhyelle hankeajalle oli haastavaa, jonka vuoksi jonojen purkamisessa ja resurssin vahvistamisessa ei onnistuttu tavoitteiden mukaisesti. Rekrytoinnit ja toimenpiteet päästiin käynnistämään käytännössä vasta kesän jälkeen, jonka vuoksi selkeiden vaikutusten ja tulosten osoittaminen lyhyessä hankeajassa on vaikeaa.

Hankkeen vaikutuksia investointiin liittyvästä kansallisesta tavoitteesta ja indikaattorista kiireettömien hoitokäyntien kasvattamisesta ei pystytä näin lyhyessä hankeajassa osoittamaan. Käytännössä hankkeen konkreettiset toimenpiteet kohdistuivat rekrytointivaikeuksien ja lyhyen rahoitus/hankeajan vuoksi vain muutamalle kuukaudelle. Suunnitelmat on kuitenkin tehty ja sovittu hyvinvointialueen viranhaltijoiden kanssa kansalliseen tavoitteeseen ja indikaattoriin pääsyn turvaamiseksi vuosina 2023-2025.

Keskeiset hyödyt

Omaks.fi- palvelun kehittäminen ja HTA/PTA- keskuksen käynnistäminen on luonut perustan koko hyvinvointialueen asukkaiden yhdenvertaisille digitaalisille palveluille. Tätä kautta vapautuu kivijalan ammattilaisten työaikaa hoitaa heikommissa asemassa olevia asiakkaita ja varmistaa heidän palvelutarpeen mukaisen kokonaisuuden hallinnan. Vaikutukset kohdistuvat tätä kautta koko hyvinvointialueen väestöön. Lisäksi terveyspalveluiden jalkautuminen sosiaaliasemalle on luonut aivan uudenlaisen monialaisen yhteistyön pohjan, jonka vaikutukset pitemmällä aikavälillä tulee näkyviin paljon palveluita käyttävien asiakkaiden sujuvammalla asioiden hallinnalla ja näiden asiakkaiden lisääntyneellä terveyshyödyllä. Varhainen moniammatillinen tuki, hoito ja palvelu vähentänee esimerkiksi päivystyskäyntejä.

Riippuvuudet

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma sekä hyvinvointialueen ICT-valmistelu, myös hyvinvointialueen palveluiden toiminnallinen kehittäminen. Näiden osalta on tehty tiivistä ja säännöllistä yhteistyötä, ja varmistettu ettei päällekkäistä rahoitusta, toimenpiteitä ja raportointia synny.